

ԵԱԴԻԿ շաբաթը երկու ան-
գամ կը հրատարակուի Զորեք-
շաբթի եւ Շաբաթ օրերն : —
Տարեկան բաժանորդագրուի-
թեան է 100 զրուշ արծաթ : —
Վեցամսեայն 50 . — Գաւառաց
համար 115 զրուշ . — Վեցամ-
սեայ 60 . — Եանուցման առիդ
5 զրուշ :

Որ եւ է նամակ կամ գրութիւն
պէտք է ուղղել:

Առ Արտոնատեր և Տնորէն
ԱՆՏՕՆ ՍԱՔԱՅԵԱՆ
Էսկի Զապլիլիէ Ճատտեւի
Նշան էք. Պերպերեանի Տպա-
րանն:

Խմբագրութեան յանձնուած
գրութիւնք ետ չեն տրուիր :

40 ФУРУ

ՀԱՆՐԱՊԵՏ

Ф У Р У 40

ጸብሂሁን ገደህ በኩል ነው

Ազգային տեսութիւն. (Ընդհանուր վիճակ
գաւառաց).—Շրջաբերականներու առթիւ—
Նկատողութիւններ. :—Կիրարկէ առւել ներ-
կայացումը.—Այլ և այլք.—Արկէ անկէ.—
Առտին տեսարաններ.—Տիկին Բանդալով,
(վիպասանութիւն).—Ծանուցմունք.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԻՃԱԿ ԳԱԽԱՌԱՑ

b.

Որպէս կը հետեւէր նախորդ թը-
ւով հրատարակեալ Ազգային Տեսու-
թենէ, եթէ մեր Դեր. Առաջնորդը—
բացառութեանց ըսելիք չունինք—
ընդհանրապէս օժտեալ չեն բարոյա-
կան, իմացական և այլ ազգի ազգի
առաւելութեամբք և հովուական կա-
րողութեամբ, մեր գաւառաքնակ ժո-
ղովուրդն ալ սակայն—նոյնպէս ըսելիք
չունինք յարգելի բացառութեանց—
ընդհանրապէս իւր օգտին, բարոյն
և շահուց գիտակցութիւնը չունի,
ինչպէս չունի գաղափար և ծանօթու-
թիւն պարտաճանաչութեան և ինք-
նօգնութեան :

Բայց աստի, ամեն բարիք, լաւութիւն և բարւոքում իւր առաջնորդէ կ'սպասէ իբր իրաւունք, բայց մի և նոյն ժամանակ գրեթէ բոլորովին կոյր և համր կը դառնայ երբ կարգը գալ

պարտականութեան, իբր խէն րոտ-
ւունքը բնաւ պարտականութիւն չեն-
թադրեր նիւթապէս և բարոյապէս .
և այս բան, համարձակ կ'ըսենք — և
ինչու չըսենք քանի որ խնդիրը գէրբի
ու դարմանի վրայ է — սոսկ ազիտու-
թեան արդիւնք չէ, վասն զի եթէ
այնպէս ըլլար, իւր իրաւունքը պա-
հանջելու գիտակցութիւնը նոյնպէս
պէտք չէ որ ունենար, այլ պարզա-
պէս արդիւնք է անբարեացակամու-
թեան և անբարեխօսութեան, որ
տեսակ մը աւանդական դաստիարա-
կութիւն գարձած է, և որ այլ իմն
բացառութեամբ ձեւեղեցաւ — Բէն, իւր
թէ Խուրադաւան կը կոչուի, և որ սա-
կայն ճշդապէս բարոյական ստրկու-
թիւն է .

Հաստատունք զայս պարագայ ու-
րիչ առարկութեամբ մը :

Ստէպ պատահած է որ գաւառաւոր
ցին գրկաբաց ընդունած է զայն՝ որ
իր տղրուկ իւր արիւնը ծծէ(1) և
բոլորովին ընդգէմ ելնէ նմա՝ որ իւր
բն բարիք ընելու բարեյօժարութիւն
յուզած է :

Աւարկուի գուցէ թէ այս տեղով
դէպքեր հարկեցուցիչ պարագաներու
նկրքեւ դործուած իրողութիւններ են
Քաջէ, սակայն ի՞նչ կ'սպասեն ու

(4) Մեր այս գիտողութիւն վարդաբնութիւններու կը վերաբերի, որոց նկատմամբ արդէն չատ բան խօսուած և գրուած է:

րեմն իւրեանց առաջնորդէ , երբ նոյն
խի գարձեալ իրենք են , որ կը խի-
ղախեն իւրեանց առաջնորդի :

Ահաւարիկ այս պայմանաց մէջ կը
գտնուին մեր գաւառացի ազգայինք՝
չորիկ յամենայնի բարոյական կորովէ—
անդիւր միշտ ազգային տեսակէտի մէջ
քննելով— և արիւթեան, և կը փայ-
լին սակաւն բարոյական ստրկութեամբ
ազգային—եկեղեցական չըմանակի մէջ
հանդէպ իւրեանց բարւոյն, օգտին և
չահույ :

Բայց այս ամենը արդիւնք են ոչ
[Ժէ ազգային իսկատիպ նկարագրին,
այլ ազգային խնամեալ նախակրթու-
թեան մը բացակայութեան, որ նը-
կատմամբ Առաջնորդք — բացառու-
թիւններն յարգելով միշտ — եթէ պա-
տասխանատու են, ազգային կեդրո-
նական իշխանութիւնը նոյնպէս ոչնուազ
պատասխանատու է այս մասին իւր
վերին հսկողութիւնը ի գործ չդնելուն
համար, այն իշխանութիւնը կըսենք
— ի հարկէ արդի վարչութիւնն հաս-
կնալու չէ, որ տակաւին նոր պաշտօնի
գլուխ տնցած է — որ անհատական կամ
տեղական գործեր և առաջնորդի ու
գաւառական ժողովոց ընտրական վա-
ւերացում և այլ միջնակարգ կարեւո-
րութիւն ունեցող խնդիրներ իւրեանց
հոգածութեան առարկայ ըրած են,
մինչդեռ պարտէին և պարտին տեղա-
կան ու անհատական գործերը բաժնել
հանրային ընդհանուր խնդիրներէ, որ

աւագ կարեւորութիւն ունին :

Կը հարցնենք , մինչեւ հիմա ո՞ր ազգային վարչութիւն գաւառներէ համարատուութիւն պահանջած , ըր- ջօրէն նկատողութեան առնած , քըն- նած , ուսումնասիրած և հասկը- ցած է թէ՛ օրինակի համար այսինչ գաւառը կրօնական , կ'թական , իմա- ցական , բարոյական և տնտեսական ո՞րպիսի յառաջդիմութիւն բրած է և եթէ ի յետադիմութեան կը գտնուի , ինչո՞ւ և ինչ պատճառի համար է և թէ՛ ինչ միջոցներ հարկաւոր են :

Նոյնը պարտ է իմանալ նաեւ վա- նօրէից համար , և այս բան էապէս շատ կարեւոր է և օրինական ,

Օրինական կ'ըսենք . վասն զի գա-ւառք ըստ Սահմանադրութեան կեդ-րոնին կապուած են , և կեդրոնն ըստ այնմ պարտականութիւն ունի գաւա-ռաց վրայ իւր վերին հսկողութեան իրաւունքն ի գործ դնելու :

Այս բան մինչեւ հիմա չէ գործադ-րուեր—գործադրուած չըլլալուն ա-պացոյցն ալ ակնբեր է եկող գացող Ազգային վարչութիւններու համարա-տուութեանց մէջ , յորս գաւառական վարչութեանց կողմէ համարաւորութեան վերաբերեալ ծանօթութիւն միշտ իւր բացակայութեամբ կը փայլի Պատճա-ռը Սահմանադրութիւնը չէ , զի այդ ի-րաւունք արդէն շատ բացայայտ կեր-պիւ տուած է , այլ կեդրոնական վար-չութեան , որ դժբաղդաբար անտես ըրած է իւր այդ նուիրական պարտա-կանութիւն , այն է , վերին հսկողու-թիւն , որոյ չգործադրման հետեւու-թիւնք անկշռելի են :

Կեդրոնին կողմէ ընդհանուր գա-ւառաց վրայ վերին հսկողութիւն ի գործ դնելն առաջին և գլխաւորն է այն միջոցներու , զորս նախորդ թուով խոստացած էինք պարզել : Երկրորդ-ամենակարեւոր է հովուական այցե-լութիւն իւրաքանչիւր առաջնորդի ի-րաւասութեան ներքեւ գտնուող քա-ղաքաց գիւղաքաղաքաց , և համայն գիւղօրէից համար , որպէս զի Հայ բը-նակիչք լսեն կրօնական քարոզ և բա-րոյական խրատներ :

Հոգեւոր այցելութիւն թող զրկուին նոյնպէս առաջնորդի կողմէ , եթէ վար-դապետ լինի զրկուողն և եթէ բանի-աց և կարող քահանայ , բայց թող

զրկուի , վասն զի չէ կարելի որ առաջ-նորդն ամեն տեղ հասնի , անձամբ քարոզէ , հովուէ , յորդորէ , խրա-տէ , խօսի , զգացնէ , հսկէ , մոլորեալ-ները դարձի բերէ , կուսակցական պայ-քարները հանդարտեցնէ , վէճերը խա-ղաղէ . մոլութիւնները բաւնայ , զըր-կեալները պաշտպանէ , թշուառները խնամէ ու մխիթարէ , զեղծումներու դարման տանի , մարդորսներու ջան-քերը , հնարքներն ու մեքենայութիւն-ները ի գերեւ հանէ , ու ժողովուրդի այլ և այլ հոգեկան ու բարոյական պէտքերը դարմանէ :

Եթէ երբէք Պօլսոյ թաղեր մնա-յուն քարոզչի պէտք ունին , գաւա-ռաց վիճակներ ինչո՞ւ գոնէ զրկուին հովուական այցելութենէ շատ երկար ատեններ , և սպասեն առաջնորդի մի-այն չըջանաւոր այցելութեան , որ հա-զիւ 2-3 տարին միանգամ կը պատահի , և այն ալ պտղի և հոգեբաժին հաւա-քելու առթիւ(2) :

Երրորդ , որպէս ուրիշ առթիւ նը-շանակեցինք , այժմ վերստին կը կրկ-նենք թէ ի գաւառս՝ մանաւանդ ի գիւղաքաղաքս և ի գիւղօրէս լրագ-րաց տարածումը շատ կարեւոր է , վասն զի տեղացի Հայ ժողովուրդը միշտ նոր և օգտակար գաղափարներ կ'ստանայ , որոց խիստ մեծ պէտք ու-նի , զի գաւառացին աղքատ է նաեւ գաղափարի կողմանէ :

Օրինակի համար , գաւառացին երբ տեղեկանայ թէ տէրութեան օրէնքն հաւասար է ամենուն համար , այսին-քըն , Հայուն , Թուրքին , Քուրդին , Յոյնին , Հրեային , Բողոքականին և թէ Հռովմէականին համար , թէ տէրու-թեան դատարանք այդ մի և նոյն օ-րինօք կը դատեն ամեն կարգի ամ-բաստանող ու ամբաստանեալները , ինչ ազգէ և կրօնքէ ալ որ լինին և թէ ճիշդութիւն ու ամբրիկացի միսիօնարներ բնաւ ազդեցութիւն չունին տէրու-թեան դատարանաց վրայ , և բոլորո-վին սուտ կը խօսին այդ միսիօնարք

(2) Հովուական այցելութիւնք կարի օգ-տակար պիտի լինին նաեւ եթէ այցելութ-սկսեալ առաջնորդէ՝ հմուտ լինին տէրու-թեան օրինաց :

Որչափ օգտակար կը լինի եթէ ի Պօլսո հաստատուի մի լսարան , յորում մեր վար-դապետք ունին Տիւսթուրը :

Եթէ ըսեն թէ՛ աղբիւր , քու հաւատ-քը փոխիր , ու մեր կրօնքը ընդունէ , և մենք քու դատը կը շահեցնենք քե-զի ու կը պաշտպանենք :

Այս կարգի խոստումներ մեր գա-ւառացի Վազայինք պարտին գիտ-նալ թէ բնաւ իրական արժէք չունին , այլ պարզապէս հնարքներ են խաբե-լու և մարդ որսալու՝ անշուշտ նոյն իսկ իրենց անձնական օգտին և շահուն համար :

Չորրորդ . մեր Գեր- Ղաւնոր-դարանք կամ գաւառական վարչու-թիւնք շատ գործնական օգու տըր կ'ընծայեն , եթէ գէթ իւրաքանչիւր գաւառագլուխ հաստատեն մէյմէկ օ-րէնսգէտ պաշտօնեայ , որ օգնեն աղ-քատիկ ժողովուրդեան դատական դոր-ծոց և ի հարկին Բարու-քէհեաթի պաշտօն վարեն :

Այս միջոցք , ըստ մեր մասնաւոր քննութեան և փորձաւորութեան՝ ամե-նամեծ օգուտ ունին , բայց գործադ-րող պէտք է :

Այս և այսպիսի միջոցաց գործա-դրման հետ հարկ է նաեւ յուզել ա-ռաջնորդական վիճակաց կազմակեր-պութեան խնդիրը . և տալ մի օրինա-ւոր լուծում , որ ոչ նուագ կարեւոր է և օգտակար :

Մեր այս տեսութեանց նկատմամբ որ բոլորովին անկողմնակալ են և զուրկ ո՞ր և է կանխակալ կարծիքէ և նա-խապաշարումէ , ոչ ոք իրաւունք կու-նենայ մեզ մեղադիր լինելու , վասն զի ի վեր հանած և բացատրած ենք եր-կու կողման , այն է , թէ առաջնոր-դաց և թէ ժողովուրդեան թերութիւն-ներն աւ պակասութիւնները , վասն զի ոչ առաջնորդք—յարգելով յանդերձ սակաւաթիւ բացաւորութիւններն—և ոչ ժողովուրդն են յայն վիճակի , յորում պարտին գտնուի , որպէս էին մեր նախնիք ի հնումն :

Բայց աւելի արդար լինելու հա-մար պարտինք յարել թէ ժողովուրդն վարիչ և առաջնորդօղ չէ , այլ մարմին մ'է , որում ինչ ձեւ ու գոյն տաս , զայն կ'ստանայ , վասն զի շատ ընդու-նակ է կրթութեան և պատուական տարր մը լինելու և յարեալ ամեն պարագա-յի մէջ իւր ազգային—եկեղեցւոյն , զոր պահպանած է ամեն ժամանակ : Կը մնայ վարել զայն և առաջնոր-

դել, որ ի հարկէ Հայեկեղեցականութեան կրկնակի նուիրական պարտականութիւնն է, վասն զի, սա պաշտօնն ունի ծառայելու այն եկեղեցւոյն որոյ պաշտօնեայն է, և վասն զի պարտի խղճի մտօք խնամ տանիլ այն ժողովրդեան, որ միանգամայն իւր ապրելու միակ աղբիւրն է, և եթէ նա այսօր ենթակայ է դժբաղդաբար այնպիսի թերութեանց՝ որ բարոյական ստրկութիւն են: պատասխանատուութիւնը մեր եկեղեցականութեան վերադրելի է: որում անկէ հսկել, խընամել: միտքարել, յանդիմանել, ուղղել, պաշտպանել, վարել և առաջնորդել, վասն զի եկեղեցականութիւնն իւր բարոյական հզօր ազդեցութեամբը շատ բարձր և անհակաընդունելի նշանակութիւն և հեղինակութիւն ունի:

Անձնուէր. անշահամու և պարտաճանաչ եկեղեցականի՝ — որ միանգամայն օրինակելի վարք ունի և որուն սիրտը զեղուն է սիրովն ժողովրդեան — մէկ խօսքը հատորներ կ'արժեն,

Ուրեմն, կ'եզրակացնենք. հասցընենք նախնեաց հոգւով եկեղեցականներ ժողովուրդին համար և ոչ թէ ժողովուրդ փնտռենք եկեղեցականներու համար:

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻԻ

Մեր Պատկ. Կրօնական ժողովը հետզհետէ պատրաստած և ի հրաժարականութիւն տուած է Շրջաբերականներ, որ նպատակ ունին տհաս և թէ դրամոթիտով ամուսնութիւններն արգիլելու:

Կը գովենք Կրօն. ժողովոյ տաժած խնամքն և հոգածութիւնը, բայց ներուի մեզ յայտնել այս առթիւ ինչ ինչ դիտողութիւններ, որ նոյնպէս հասարակաց բարին ու օգուտը և եթէ նըպատակ ունին:

Առաջին կէտի, այն է, տհաս ամուսնութեան նկատմամբ կարծենք թէ լոկ պատուէրը բաւական չէ զայն արգիլելու համար, այլ պէտք է օրինական տրամադրութիւն գծել՝ հռչակելով թէ այդ կարգի ամուսնութիւնք իբր չեղեալ պիտի նկատուին և պատկառողք ի քահանայապետութենէ դադրին:

Այսպիսի խիստ միջոց մը շատ հարկաւոր է, վասն զի տհաս ամուսնութեան դէպքեր. ոյց բարոյական և ֆիզիքական վնասներ մեծ են, զըժբաղդաբար ի գաւառս բացառութիւններ չեն:

Գալով դրամոթիտի օտարամուտ և վնասակար սովորութեան, կըսենք թէ բարոյական արգելքներ ազդեցիկ միջոցներ չեն, բայց բարոյական յորդորներ. խրատներ և մանաւանդ նորա յառաջ բերած աղետները հետեւանքները պարզօր և նշանակող ու մատնանիչ ընող քարոզք և լրացական հրատարակութիւնք անուրանալի է թէ շատ աւելի ազդու տպաւորութիւն կ'ունենան և կրնան տներկայ արդիւնք արտադրել, վասն զի այնպիսի միջոցը համոզում կը ներշնչեն, մինչդեռ այսպիսի պարագայից մէջ սոսկ արդեւոր գուցէ չարտադրէ ակնկալեալ օգուտը, և, հետեւաբար, Պատկ. Կրօն. ժողովոյ կողմէ հրամայեալ Շրջաբերականք ելք չունենան, որ հարկաւ փափագելի չէ մեզի՝ ինչպէս և համայն խոհական անձանց:

Կրօնական ժողովոյ այս երկրորդ Շրջաբերական նաեւ թերի է, զի կը խօսի գլխաւորաբար դրամոթիտի վրայ, բայց քիչ կը թօսի վերաբերմամբ առեւէ կոչուած սովորութեան. որ տարածեալ է ի գաւառս, և որ դրամոթիտի նման հաւասարապէս դատապարտելի է իբր վնասակար ինչ, սա տարբերութեամբ միայն թէ աստ դրամոթիտը հարսնացուն ծնողքը կուտան փեսայացուն, մինչդեռ առեւէ կոչուածը — դրամ կամ իրեղէն — փեսայացուն կուտայ աղջկան ծնողացը, որոյ նշանակութիւնը պարզապէս աղջիկը ծախու առնուլ է, իսկ դրամոթիտի նշանակութիւնն է փեսայացուն հարսնացուն համար ի գնոյ առնուլ:

Մեր այս անկեղծ դիտողութիւններ ամենայն յարգանքով Պատկ. Կրօնական ժողովոյ խորին ուշադրութեանը կը ներկայենք՝ յուսալով թէ մեր առաջարկած միջոցները կը բարեհաճի լուրջ նկատողութեան առնուլ և առ այս զարժանն ի գործ դնել:

Ունինք ուրիշ դիտողութիւններ ալ, զորս պիտի յայտնենք յառաջիկայ թերթի:

ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Խառն ժողովն, ուրբաթ օր իւր սովորական նիստը կազմեց, բայց իւր աշխատութեանց մասին չունինք բացորոշ տեղեկութիւն, որովհետեւ ի հրատարակութիւն չեն տրուիր նաեւ այնպիսի տեղեկութիւններ, որ զուտ աղբային — հանրային են և որոց հրատարակութիւնը ազգայնոց հետաքրքրութիւնը մինչեւ աստիճան մը գոհացնելու կը ծառայէ, եթէ երբեք պահանջելի է որպէս զի մեր ազգայինք ազգային ներքին հարցերով հետաքրքրուին և անտարբերութեան օխտէ չբռնուին ընդհանրապէս:

Կիւսնանք թէ Խառն ժողովը որոշեր է Գեր. յ. թիւ 66-անի յայնժամ եպիսկոպոսական վկայագիր տալ, երբն, Գերապատուութիւն նախապէս երթայ իւր նոր վիճակը և անդ ժամանակ մը մնայ ի գլուխ իւր պաշտօնին:

Տեղական լրագրերէ ոմանք Խառն ժողովոյ այս որոշումը կը քննադատեն, ինչպէս կը քննադատուի ազգային շրջանակաց մէջ սա առարկութեամբ թէ քանի որ Կարնոյ նորընտիր Առաջնորդը երկար տարիներէ հետէ Պատրիարքական Փոխանորդութեան պաշտօնը կը վարէ աստ, որոյ մասին բողոք կամ գանգատներ չկան, քանի որ իւր նախորդին Կեսարիոյ առաջնորդ ընտրուած ատեն տրուած է եպիսկոպոսական վկայագիր և քանի որ զինք Առաջնորդ ընտրող գաւառը նկատողութեան առնելով տեղւոյն բարձր կարեւորութիւնը՝ փափագ յայտնած է որպէս զի իւր Առաջնորդ իբրեւ եպիսկոպոս մտնէ իւր վիճակը և տեղի չկայ այժմ զանալ նմա եպիսկոպոսական վկայագիր, և իւրեանց այս տեսութիւն կը հիմնեն այն կէտի վրայ թէ՛ ի Տէր հանգուցեալ Գէորգ Դ. Ս. Կաթողիկոս որոշած և ըստ այնմ հրահանգ տուած էր թէ՛ այն որ տեղւոյ մը վրայ առաջնորդ կ'ընտրուի, պարտ է նմա եպիսկոպոսական վկայագիր տալ:

Կիւսնանք թէ Գուլ-գափուի թաղին մէջ հանրագիր մը կ'ստորագրուի մատուցանելի առ Ազգ. Վարչութիւն խնդրող զի Մայր-եկեղեցւոյ Թագ՝ խորհրդոյ ընտրութեան համար հրահանգ տրուի:

Կերեւայ թէ գայդ հանրագիր ստորագրողք հուսկ ապա սթափեր են տէր և պաշտպան կանգնել իւրեանց ընտրական իրաւանց, զոր պահ մը ժողոված կը թուէին՝ աչք գոցելով առժամանակեայ վիճակի մը, որով տեղի տուող պատճառք կ'երեւի թէ տակաւին նոր հասկացում են, թէ և նախորդ հրաժարեալ, կամ որ ճիշդն է ըսել՝ պաշտպան թաղ, խորհուրդը իբր Ծամիս առաջ իւր համբաւաւոր հրաժարագրովը — որ հրատարակեալ է յԱղգային լրագիրս — բացատրած և որով իւր բարոյական համարատուութիւն ըրած էր:

Գոհ պէտք է լինինք սակայն որ արդոյ թաղեցիք մեր կարգ մը հրատարակութեանց վրայ հուսկ ապա ըսթափել կը փորձուին:

Փափագելի է որպէս զի այդ ըսթափում իրական լինի և թաղեցի իսպառ թողու այն տեսակ մը անտարբերութիւն, որմէ ցարդ օգտուեցան բաղդախնդիր ոմանք:

Արդ, թաղեցւոց սթափումն եթէ ստոյգ և իրական է, մեծաւ գոհութեամբ կը զոհենք Խնամակալութեան մը հաստատման մասին մեր գաղափարը, զոր ներշնչած էին մեզ նոյն անտարբերութիւն և տեղական պայմանք:

Խնամակալի Թաղական խորհուրդը կամրաճտանաւի անոր համար որ բարեյիշատակ Մանավեանի պահանջքն եղող գումար մը՝ որ դիզուած է ի կենդանութեան նորա յիշեալ գիւղի ազգային վարժարանին մէջ դասախօսութեան միջոցին յետեւալ ամսականներէն՝ հակառակ նորա այրւոյն և որոց թախանձագին պահանջմանց չվճարուիր մանաւանդ այնպիսի ատեն մը, յորում ձմեռուան անհասանջելի պէտքեր աւելի կը գառնացնեն վիճակն ընտանեաց այն անձին՝ որ իր կեանքը մաշեցուցած է ազգային մանկտուոյն դաստիարակութեան համար աստ և թէ ի գաւառս:

Արդեօք այսպէս պէտք է վարուիլ նկատմամբ այրւոյն և որոց ազգային դաստիարակութեան գործին նուիրեալ անձի մը որ խղճիւ կը վկայենք թէ օգտակարապէս ծառայած է:

Տեսնելով զայս խիստ անհաճոյ վիճակ, ինչ կ'զգան և կ'խորհին անոնք,

որ կուզեն նուիրել զիրենք ազգային դաստիարակութեան նուիրական գործին:

Այս կէտի վրայ Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր և մանաւանդ Պատուոթան Ուսումնական խորհրդոյ խորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք մասնաւորապէս, բաւականանալով առ այժմ այնքան ինչ դիտողութեամբ:

ԿԻՒՐԱԿԷ ԱՒՈՒՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

Պ. Պ. Մաղաքեանի նորակազմ թատերական խումբը այս կիւրակէ օր իւր առաջին ներկայացումը տուաւ ի Բերայ, Թէփէ-պաշը, Թաղապետութեան պարտէզի թատրոնը, հայերէն լեզուաւ:

Խաղը բարոյալից էր և ներկայացումը տեղի ունեցաւ դերասանաց և դերասանուհեաց կողմէ յաջող պայմաններով, բայց հանդիսատեսից սակաւութիւնը ակնկալեալ արդիւնքը չտրւաւ, որ ստուգիւ չատ ցաւալի պարագայ մ'է:

Ներկայից մէջ կը նշմարուէին Գալի-գիւղէ Խասգիւղէ, Եէնի-քաբուէ, և Գում-գաբուէ ծանօթ անձնաւորութիւնք, որ այնքան հեռաւոր վայրերէ փութացած էին նորահաստատ Խումբի աշխատութիւնները գնահատելու և զայն խրախուսելու, սակայն Բերայի ազգայնոց մեծ մասն՝ ինչպէս և պերճաւոր կը փայլէին իւրեանց բացակայութեամբ:

Կըսուի սակայն թէ այս բանի պատճառ անտարբերութիւնը չէ, այլ շնորհաւորական այցելութիւնը՝ որ օրուան տօնախմբութեան պատճառաւ տեղի ունեցած են:

Իցիւ թէ ճշմարիտ լինէր այս աւարկութիւնը և հետեւաբար ազգային լեզուաւ ներկայացումներ տալու նպատակաւ կազմեալ Խումբը չվճարէր իւր առաջին քայլի մէջ, որ մեզ անշուշտ պատիւ չբերեր:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

— Օր մը գպրոցի մը անհաւատ շրջանաւարտներէն մին ռամկի մը հետ վիճաբանութեան բռնուելով ըսաւ յաւան կերպիւ թէ երբեք Աւետարանի

գրուածներուն չէր հաւատար:

Ռամկի.— Կը հաւատաս թէ Գաղղիա կայ:

— Շրջանաւարտ.— Այո՛, թէեւ չեմ տեսած, բայց իմացած եմ անոր գոյութիւնը անոնցմէ՝ որք տեսած են. ասկէ զատ շատ ապացոյցներ կան որ այդպիսի երկրի մը գոյութիւնը կը հաստատեն:

Ռամկի.— Այն ատեն չե՛ս հաւատար այնպիսի բանի մը զոր ոչ գուն և ոչ ուրիշ մը տեսած է:

Շրջ.— Ո՛չ:

Ռամկի.— Լաւ ուղեղդ տեսած են:

Շրջ.— Ո՛չ:

Ռամկի.— Գիտե՛ս արդեօք մէկը որ տեսած է զայն:

Շրջ.— Ո՛չ:

Ռամկի.— Կը հաւատամ թէ ուղեղ ունիս:

Աչկերտը ամօթահար և առանց պատասխան տալու կը մեկնի:

Քաւահայտ մը ծխավաճառի մը խանութէն ընչախոտ գողցած պահուն կը բռնուի և դատաւորին առջև կը բերուի: Գողը ինքզինք արդարացելու համար կըսէ՝ «Տէ՛ր, երբեք չէի գիտեր որ ընչախոտ գողնալը արդիւնեալ էր»:

Մի քանի անձինք պտտելու ելած ժամանակ ճամբան դիմեաւորն մը մըտան մի քիչ զովանալու համար, երբ կը պատրաստուին երթալու, անոնցմէ մին կը կանչէ սպասուհին և կ'ըսէ «Անժէ՛ր, կ'ըզեմ քեզ հոգեբանութեան դաս մը տալ. լսած ես արդեօք այն Պապոսի տարին, ուր ամին ինչ 16000 տարի առաջ եղածին նման պիտի կրկնուի. արդ, 16000 տարիէն դարձեալ հոս պիտի ըլլանք. այս օրս և այս ժամուս, մինչեւ այն ատեն վստահութիւն պիտի ընես մեզի»:

Սպասուհին արդէն իր պատասխանը պատրաստած էր, ըսաւ ամենայն րիով կ'ընդունիմ պայմանսիդ, բայց 16000 տարի առաջ այս օրս պարտք մը՝ ձեռքեցիք, մաքրեցէք հիմա հին հայիւնը և նորին համար ձեզի վստահութիւն պիտի ընեմ:

Պանդուկի մը մէջ ճաշի ատեն, Գրիտաւարդ մը սեղանի տակ, Չէչքըրի (Անգղիական) բանիւ կ'ուտէր որ լի է

գրեթէ աննշան որդերով) երբ լմնցաւ, հպարտութեամբ մը ներկայ եղողներուն ըսաւ՝ «Յհա՛, Սամսոնի չափ գործ տեսայ 1000ներ և 10000ներ (որդեր) սպաննեցի: «Այո՛» մրմուռաց իւր քովը նստողը, և այդ ալ դարձեալ Սամսոնի գործածած զէնքովը (իշու կղակ):

«Այդչափ բերաննիդ մի բանաք» ըսաւ ատամնաբոյժ մը աւուան քաշել տուող անձին որ ահռելի կերպիւ բերանը բացած էր, «վասն զի գործ» զուլթան ժամանակ դուրսի կողմը կենալու միտք ունիմ:

Գինով մէկը փողոցէն անցած աւտեն ոտքը կը սոսի և կիկնայ ցեխին մէջ: Ոստիկան մը տեսնելով զայս՝ ան միջապէս կուգայ և կ'ըսէ «Պարոն, այդ վիճակիդ համար ինչ հաշիւ պիտի տաս» «Ինչպէս հաշիւ կրնամ տալ» կը պատասխանէ Գինովը՝ երբ կշիռն կորսնցուցած եմ:

Աթ մարեկան տղայ կը հարցնէ իւր մօրը թէ անդրիերէն վումըն(1) բառը ինչ կը նշանակէ: Մայրը զուարճանալու համար կը պատասխանէ թէ կատու ըսել է: Երեկոյին երբ հայրը տուն կը վերադառնայ, տղան կը տեսնէ թէ հայրը կատու մը գրգռած է, անմիջապէս մօրը կը վազէ, և կ'ըսէ թէ հայրը վումըն մը գրկած է:

(Թարգմ. Անգղ.)

Պ. ՀԱՄԱՄԱԾԻԱՆ

Պիւր մահքէմէտէ

Հաքիմ:—Էֆէնտի, զէվճէնիդ սիդ. տէն չիքեայէթ իտիօր, հազգը տա վար տըր. զէրէ հէր կիւն էվէ սէրխօշ Կիտիօրմուշսընը:

Ձէվճ. —Եալան սէօյլէմիշ, էֆէնտիմ, պէնտէնիդ կիւնտիւզլէրի էվէ կիթմէմ քի հէր կիւն» տիօր. եալընըզ կէճէլէրի կիտէրիմ

Երպայը վուգուֆա մաալիւմ տըր քի էվրօֆատա եէնի էվլէնէնլէր պիւր

(1) Կին:

այ դատար զէմանլարընը կէզմէքլէ կէչիրուպ պաշգա իչէ պագմազլար: Պու պիւր ալ միւտտէթէ տէ «պալ ա. յը» տէրլէր: Պիւր շաիրէ, «թէէհիւ. լիւն իլք այընա նի՛չին պալ այը տէրլէր» տէյու սիւալ իթտիքլէրինտէ,

—Տիկէրլէրի զէհիր կիպի աճը օլտուղը իչին. ճէվապընը վէրմիշ տիր:

Իքինճի տէֆա օլարագ Ստանպօ. լա կէլմիշ օլան պիւր քէօյլիւ՝ պաղը շէյ տլմագ իչիւն պիւր տիւքքեանճըյա կիտուպ՝ իսթէտիլի շէյին փաղարլըղը քէստիքտէն սօնրա՝ փարասընը վէրմէք իւզրէ քէսէսինի չըգարմըշ իսէտէ. մէվճուաը իւզիւմը տէրէճէսինտէ պուլամամաղլա տիւքքեանճըյա տէմիշ տիր:

—Իւսթ Թարաֆընը սօնրա վէրսէք օլմագ մը:

—Սէն պէնիմ պիտիկիմ, կէօրտի. կիմ ատամ տէյիլ սինքի . . .

—Օհ, պու դատար տօսթըղըմըզ օլսուն տա. պիլմէմ տէյէսին, օլո՛ւր մը:

Տիւքեանճը՝ միւշտէրիլի եօգարրտան աչաղը սիւզտիքտէն սօնրա՝

—Չօգ շէյ, ալ օղուլ, պէն սէնի տահա շիմտի կէօրիւյօրում:

—Ճանըմ հա՛նիյա օն սէնէ էվվէլ պուրատան պիւր ատամ կէչիօր ըտը տա, սէն եիւզիւնէ տիգգաթլը. տիգգաթլը պագտըղըն իչիւն սէլամ վէրմիշ իտի եա՛, իչաէ օ ատամ պէն իմ, շիմտի Թանըտըն՝ մը:

ԴՐԱԴՈՄԱՅԻ ՀԵՏԵԻԱՆՔՆԵՐԸ

(Ուրիշ պետութեան)

Ըհ, ո՛ւֆ, վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ:

—Ի՛նչ է ան, նոնոչիկս, ի՛նչ ունիս, ի՛նչ կըլլաս կոր:

—Ի՛նչ պիտի ըլլայ. այսօր մինչեւ իրիկուն լաթ բռնէն վայ գլխուս եկաւ. ես առանկ բաներու վարժուած չէի իմ հօրս տունը:

—Թո՛ղ չբռէիր, սիրունիկս:

—Ո՞վ բռեր:

—Ո՞վ կուգեր նէ ան:

—Ձիւ կը բարկացնես կոր:

—Մի բարկանար, ինչո՞ւ կը բարկանաս:

—Բայց բարկացնելու խօսքեր են ըրածդ:

—Թէ որ կը բարկանաս, բռէ ուրեմն:

—Ինչո՞ւ բռեմ, միթէ ես սպասուհի՛ եկայ հոս:

—Ի՞նչ քեզի անանկ բան չըսի: հոգիս, ինչո՞ւ կալլալիս:

—Հապա բռէ ըսիր:

—Առաջ տլ մի՛ բռեր ըսի:

—Քէննայիւրար ըսիր:

—Դուն անանկ հասկցեր կա:

—Հիմա ի՛նչ կըսես կոր:

—Թէ բռէ կըսեմ և թէ մի՛ բռեր:

—Հետս կատակի՛ ես ելեր:

—Ինչո՞ւ կատակ ընեմ, քու կա:

մացդ կը թաղում կոր:

—Իմ կամքս այդ չէ:

—Ի՞նչ է ձեր կամքը:

—Ես լաթ չեմ բռեր:

—Լա՛ւ, ուրի՛շ:

—Չեմ աւելեր:

—Լա՛ւ, ուրի՛շ:

—Անկողին չեմ ձգեր:

—Լա՛ւ, ուրի՛շ:

—Կերակուր չեմ եփեր:

—Լա՛ւ, ուրի՛շ:

—Մուսուլսը ջուր չեմ լեցնէր:

—Լա՛ւ, ուրի՛շ:

—Կանանչեղէն չեմ ստկեր:

—Լա՛ւ, ուրի՛շ:

—Ամանները չեմ յուար:

—Լա՛ւ, ուրի՛շ:

—Խաղուէ չեմ եփեր:

—Լա՛ւ, ուրի՛շ:

—Հիւրերուն անուշը և խաղուէն

ես չեմ իտար:

—Լա՛ւ, ուրի՛շ:

—Վասն զի ասոնք սպասուհիի և սպասաւորի ընելիք ծառայութիւններ են, ես ինչո՞ւ ընեմ, չեմ ընէր, չեմ ընէր:

—Ես ընեմ:

—Միթէ ե՛ս ընեմ:

—Ինչո՞ւ չընես:

—Ինչո՞ւ ընեմ, տանդ ծառայութիւնները ընելո՞ւ համար քեզի 500 ոսկի դրախտա տուի:

—Ես ալ քեզի այնքան գոհարեղէններ տուի:

—Իմ ստակոյս տուիր:

—Լաւ, ուրեմն ալ ինչ կուգես, ահաւասիկ տուածդ առեր ես:

—Ինձի նիսպէթ՝ կըսես կոր:

—Դուն ալ իմ վրայ բռնութիւն կը բանեցնես կոր:

— Բռնութիւնը դուռն կը բանեցնես կոր, որ ինծի ելլէ՞ր ըրէ կըսես կոր :
 — Ընելը քու պարտականութիւնդ է.
 — Հիմա բարկութենէս կը ճաթիմ. տես ինչեր կըսես, միթէ ես է՞չ եմ :
 — Օական, տիկին, գլուխս ուռեցաւ, ա՛յ բաւական է :
 — Իմ քաջածա ալ բաւական է :
 — Կը խնդրեմ . . .
 — Ես ալ կը հրամայեմ որ . . .
 — Բա, ց, տիկին, չափ դիր լեզուդ :
 — Բայց, պարո՞ն, դու ալ սանձէ լեզուդ,
 — Գիտցիր թէ համբերութիւնս կ'սպառի :
 — Իմ համբերութիւնս արդէն ըս. պառեցաւ, տես, սիրտս Բ-Է-Է-Է կը նետէ կոր. տը. տը. տը. տը. տը. . . ա . . . մ . . . ա . . . ն . . . ի . . . ի . . . ի . . . ն . . . կը . . . կը . . . կ . . . կըլ . . . լամ . . . կո . . . կո . . . կոր . . .
 — Տէր Աստուած, ինչ կըլլաս կոր, ի . . . ի . . . ինչ եղար, հոգիս :
 — Զի . . . չի . . . չի . . . չիյտեմ, սի . . . սի . . . սիրտս կը . . . կը . . . կը . . . կը . . . կը ճաթի կոր . . . օ՜ֆ . . . իւ . . . հիւ . . . իւհիւ . . . իւհիւ . . . իւհիւ :
 — Հանդարտէ, սիրունիկս, խելքդ գլուխդ բեր, խմէ սա իլիմոնաթան, աչքդ բաց . . . սական, . . . տէր Աստուած, ինչ կըլլայ . . . Սօֆի, Յօֆիս, սթամիէ, սթամիէ, աղւորս, տես որչափ դող կեցիւմ :
 — Տը . . . տը . . . տը . . . տը . . .
 — Խմէ սա իլիմոնաթան, աղէկ է, սիրտդ կը բացուի . . .
 — Կը . . . կը . . . կը . . . կը . . . կը . . . կը դողամ կոր :
 — Անկողինդ չ'ննմ (կը չինէ) ա. հաւաստիկ. եկուր հանգչէ, գուլպաներդ հանեմ, չըջագետուր հանեմ, գիշերանոցդ հագցնեմ, կեցի՛ր, հոգիս, հուսա նոտէ, բան չի կայ, մի՛ վախնար, հիմա կանցնի, հիմա կ'անցնի . . .
 — Իւհիւ, իւհիւ, իւհիւ, ի . . . ի . . . իւ . . . ինծի շատ բարկացուցիր . . .
 — Ներէ, սիրունիկս, այլ եւս չեմ բարկացներ . . .
 — Զի . . . ջի . . . ջի . . . ջի . . . ջի . . . ջի . . . ջի . . .
 — Հիմա կը հանդարտին :
 — Բա . . . բա . . . բա . . . բա . . .

բայց նորէն պիտի չբարկացնես զիս :
 — Ոչ, ոչ երբէք :
 — Սպասուհի պիտի բռնես :
 — Դիտուս վրայ :
 — Ինծի հրաման չպիտի ընես :
 — Բնաւ ոչ :
 — Ինէ պիտի ակնածիս :
 — Ամենայն յարգանքով :
 — Խաղուէս դուռն պիտի եփես :
 — Շատ աղէկ :
 — Բոլոր ուղածներս ճշդիւ և ժա. մանակին պիտի կատարես :
 — Ինչպէս որ կուզես :
 — Առտու իրիկուն պիտի հագուեցնես ու հանուեցնես :
 — Թող այնպէս ըլլայ :
 — Ուրեմն, կը խոստանաս մտադիր կատարել իմ բոլոր կամքս :
 — Այո, կը խոստանամ :
 — Օհ, հիմա սիրտս հանդարտեցաւ :
 — Շատ աղէկ, շատ աղէկ :
 — Զիս կը սիրես, այնպէս չէ :
 — Բոլորով սրտով :
 — Ինծի պիտի հնազանդիս, այնպէս չէ :
 — Ինչպէս որ հրաման ընես :
 — Այսուհետեւ իմ հանդերձեղէններս տը Միլ Վիլին պիտի պատրաս. տել տաս :
 — Շատ արէկ :
 Եւ ահա մեծապատիւ էֆէնտին 500 ոսկի դրախտա առած ըլլալուն հա. մար հլու կամակատարը եղաւ կնոջը, որոյ մէն մի հրամանները երկիւղած ճշդութեամբ կը կատարէր, վախնալով որ ազնուաւիայլ 500 ոսկին—ը՛հ, սը. խալեցայ—ազնուաւիայլ տիկնոջ ջիւղերը վերստին սարսին և սրտին բաբախու. մը բռնէ. զոր հազիւ հանդարտեցուց ամենայն հաճոյակատարութեամբ :
 Բայց պէտք է գիտնալ թէ խեղճ մարդը քիչ ատենէ իր բոլոր դրամա. գլուխը կորսնցուց, որ 1500 ոսկւոյ կը հասնէր : Վաճառատունը գոցեց և ա. սօր ոտքի վրայ գործ ընելու ստիպ. ուած է :
 Անշուշտ այս փորձանքները իրեն չէին պատահեր և երջանիկ կըլլար, եթէ առանց դրամածիտի ամուսնանար և պարկեշտ, ժրագլուխ և տնտեսա. գէտ աղջիկ մը ի կնութիւն առնէր :
 Տիշեալն այժմ չարաչար զղջացած է և լալով պատմեց մեզ իւր վիճակը, պաղատանք խնդրելով մենէ որպէս

զի դրամածիտով ամուսնութեան ա. ղետալի հետեւանքներուն վրայ գը. րելէ չդադրինք :
 Իցիւ թէ այսպիսի տխուր դէպքեր ազդեցութիւն ընէին մեր երիտասար. դաց վրայ դրամածիտով չամուսնանա. լու, որոյ բարոյական և նիւթական փնասներն անհաշուելի են և պատճառ. ընտանեկան թշուառութեան և կոր. ծանման :

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ
ՊԱՐՏԵԶ ՀՈԳԵՒՈՐ
 ՔԱՅՍԱՊԱՅԿԵՐ
 (Պէրպէրեան Տպագր.)
 Ընտիր թղթի վրայ, մաքուր տպագրութեամբ, լաթա. կազմ, կը վաճառուի
 Երկու { 2 } դրուշ
 Կը գտնուի Պէրպէրեան Տպարան, Կ. Պ. Էսքի Զապ. թիէ Ճատտէսի, թիւ 61 :

ՌՈՒԲԷՆ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ
 ԵՒ
 ԸՆԿ.
 ՌՍԿԵՐԻ Զ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ
 Բեր. հրապարակութեան թիւ 519

Վաճառումն և նորոգութիւնք ոս. կերչական նիւթոց և ժամացոյցի շք. թայի և այլն :
 Բուրէն Միլքոնեան և Ընկ. պատիւ ու. նին ծանուցանել արդոյ հասարակութեան, թէ ի Բերա, Թիւնէլի հրապարակին վրայ Ռիկերի-ժամացործի վաճառատուն մը բա. ցած է, ուր ամեն տես. կ ոսկերչական նիւ. թիւ ժամացոյցներ շղթայներ և այլն կը վաճառուին և կը նորոգուին դիւ. ամառչելի պայմաններով և աժա. գնով :
 Առտի կը յորդորենք աղջիկ յաճախորդ. ներն որ անգամ մը այցելեն յիշալ վաճա. րատունն, ապահով ըլլալով որ ամեն տեսակ դիւրութիւն և խնամք պիտի գտնեն նոյն վաճառատան մէջ :

ՄԱՅԻՐ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸՆԸՆ ՐՈՒՊԱ ՄԱՂԱՋԱԼԱԸԸ

ՊԵՅՈՂԼՈՒ ԹՈՒՆԷԼ ԳԱՐՇԸՍԸ
ՍՏԱՄՊՈԼ ՔԵՕՓՐԻՒ ՊԱՇԸ

Պէօյիւք ատամլար, գարըլար, տէլիգանլըլար, գըզլար վէ չօճուգլար իշիւն հազըր վէ ըսմարլամա էնվայի ըուպալար, ֆանէլալար, չէմսիյէլէր, էլտիվէնլէր վէղայրիհիւմ վէ ղայրիհիւմ:

Հէր օն պէշ կիւնտէ, մէվսիմէ մախսուս մօտա մալլար վիւրուտ իտէճէք տիր:

Սաթըլան մալլէրին քեաֆֆէսի՝ պիրինճի վէ տայանագլը վէ տիւզկիւն մալլար տըր:

Մայէր գումբանեասընըն գախտէսի տայմա լէթի վէ էշ-վէն ՄԱԼ ՍԱԹՄԱԳ՝ տան իպարէթ պուլունմուշ օլտուղընը պիր, զէյարէթլէ մաղաղամըզը թէշրիֆ իտէն ըաղպէթլու միւշտէրիլէր կէօրէճէքլէր տիր:

Շիւպէ

ԻՍՔԷՆՏԷՐԻԹԵՎ ԿԵ ԳԱՀԻՐԷ

Շիւպէ

ԻՉՄԻՐ ԿԵ ՍԷԼԱՆԻԿ

Հայտէյին պագալըմ ՄԱՅԻՐԷ՝

ՀԱՅ ԹԵԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՀՃԷ ԳԱՓՈՒ

ՃԷԼԱԼ ՊԵՅ ԽԱՆԻՆ ՏԱԿԸ

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին ամեն տեսակ խիստ ընտիր և թարմ թէյեր, որ յատկապէս բերել տրուած են Ձինաստանէ, Ճափայէ, և Հլանտայէ:

Այս վաճառատան որ հաստատուել է մի քանի տարիէ հետէ, իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և տխարդախ: Գործառնութեամբ մեծ անուն և համբաւ կը վայելէ աստ և թէ ի գաւառս և ունի խիստ ազում յաճախորդներ:

Վաճառուներ կը լինին մեծաքանակ և թէ փոքրաքանակ պիտեբր չափաւոր են:

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԱՆՏՕՆ ՍԱՔԱՆԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ Մ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

— 84 —

— Պարոն Պուլեազ, գացէք գտէք ամուսինս. կ'երեւայ որ իր միտքը չէ կրցեր հասկըցունել տիկին Պլամպուռի. այս անգամ կարգը տիկին Պուլաւինն է, որուն հետ վախ խաղալու պարտական է. տիկինը զինք կը սպասէ. շատ մը պարընկերներ մերժած է, ըսելով թէ փեսին հետ պիտի պարէ. հիմակ հետը վախ խաղալէ հրաժարի՝ շատ ամօթով կըլլայ. հաճեցէք այս խօսքերս իմաց տալ իրեն:

— Կը թռիմ, տիկին, և պէտք եղած ժամանակ, այսինքն եթէ ձեր ամուսինը մերժէ խաղալ այդ տիկնոջ հետ, ես իր տեղը կ'անցնիմ, թէեւ այնչափ յաջողակ պարող մը չեմ:

— Ահ, իրաւ որ դուք շատ մարդահասճոյ էք. ամենուն կամքը կը կատարէք:

— Ուրիշ արուեստ չունիմ, տիկին:

Պ. Պուլեազ ցատկուտելով, կոտորտուելով դէպ ի փեսան շտկուեցաւ, մինչդեռ Սէզաւին կըսէր տիկին Պլամպուռի:

— Ես աղէկ գիտեմ, որ Պ. Տիւլասէն, Ա. տուլֆի նոր բարեկամն է որ էրկանս գէշ խըրատներ կուտայ. վասն զի մինչեւ հիմակ Ա. տուլֆ ամենեւին մերժած չէր իմ կամքերն:

— Այո, ըսաւ տիկին Պլամպուռ. էրկանդականն ի վեր բաներ մը փսփրաց, և շատ դոհ

— 81 —

բեք հանգիստ չաւնել, մարդուս խելքն ալ կը ցնորէ միտքն ալ:

— Է՛, ո՞վ ըսաւ քեզ որ այդպէս ընես:

— Կնիկս. ձեռքս քարէ տախտակ մը տուաւ, որուն վրայ արձանագրեր էր շատ մը կնիկներու անուններ, և ըսաւ որ ամենուն հետն ալ մէկ մէկ քիչ պարեմ. քիչ մը առաջ տեսար որ կը կատարէի զայս պարտաւորութիւն: Երբ քիչ մը հանգչելու պէս ըրի, անմիջապէս տիկին Պլամպուռը շրկեր է, որպէս զի պարտականութիւնս չի մոռնամ:

— Ատուլֆ, կուգե՞ս որ քեզ խրատ մը տամ:

— Այո՛:

— Քիչ մ'առաջ դողացի լսելով այն նկարագիրը, զոր Պ. տը վապորոն ըրաւ իր քրոջ աղջկան համար. եթէ ըսածը ճշմարիտ է, առաջը կնիկ մը չէ, այլ զրահաւոր մը:

— Ի՞նչ կըսէք:

— Կը սիրեմ հաւատալ որ մօրեղբայրը չափազանցած է իր քրոջ զաւկին նկարագրութիւնը. բայց և այնպէս, կնիկդ արդէն քիչ մը պահանջող կ'երեւայ. Սա տիկին Պլամպուռն, որ երեք էրիկ հինցուցեր է, միշտ կըսէ եղբր իրեն թէ պէտք է որ կնիկդ քեզ աղէկ ոտքով քալեցընէ: Ընտանեկան կենաց մէջ աղէկ ոտքով քալելը՝ քաղցրաբարոյութիւն և փոխա-

ՖՈՒԱՆԳՖՕՐԹՈՒԱԶ

ՏԵՆԻՁ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սենյակի ֆրանգ 0,250,000

Ինքնաթիռի ֆրանգ 1,270,000

Մեղքերը գումարանի տնտիս գաղափարն ազարը վաճառարտա վե կէ միլէրտէ երկրէնիլէն մալլէրի , վե քէզալիք բօսթա իտարէլէրինէ թէսիմ օլունան միւճէվէրաթ վե եախօտ պանգնօթ էվրազը զաեթէթ էհվէնիեթէթ վե սուհուլէթլէ սիկուրթա իտէր :

Պու ճիհէթլէ մէպալիդի քիւլիեթէթի սիկուրթա իտէպիլմէք իշին իշպու գումարանի էվրօրատա 13 թանէ պիւեիւք սիկուրթա գումարանիալարըյա պիլիէշմիշ տիր : Պուելարըն թէքմիլ սէրմաեթ վե իհթիեթաթ ազչէսի 100,000,000 ֆրանգը կէչէր :

էքմիլ Թիւրքիա աճէնթէսի

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ՄԻՆԻՍ ՊԻՐԼԵՇՄԻՇ

ԵԱՆԿԸԱ ԳԱՐՇԸ ԹԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սէրմաեթ

Ինքնաթիռի ազչէսի 1888 Յունիսէ գատար

Սէնյակի իքաւ 1888 Յունիսէ գատար

Ֆրանգ 8,000,000

Ֆրանգ 4,817,262

Ֆրանգ 10,069,700

Մեղքերը գումարանեալար տէքօգիթօլար վե խանէլէր վե անլէր իշինաթ պուլունան մալլէր վե մօպիլեալարը զաեթէթ էհվէնիեթէթ վե սուհուլէթլէ, թէէմինաթը գալիլիեթ թահթընտա օլարազ սիկուրթա իտէրլէր :

Իսթանպուլ աճէնթէսի

Իսթանպուլ, Պահճէ-գաբու, Եօրկիատիս խան ԳՈՒՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Մալիւմաթ.—Շիրքէթլէրիմիլին Տէրիսատէթ պանքէրլէրի պուլունան ներսէսեան Բէտէր վե Մախտումու էֆէնտիլէր՝ հիսապը կէօրիւմիւշ, վե միւտիրիեթի ումումիեթ թարաֆընտան թաստիգ օլունմուշ հէր կիւնա զարար ու զիեանը թազմինէ թէմամիլլէ թալիմաթ ախզ իլլէմիշլէր տիր :

— 82 —

դարձ կամակատարութիւն կը նշանակէ, եթէ դուն ինքզինքդ վարժեցընես կնկանդ ամեն կամքերը կատարելու, վերջ ի վերջոյ զրոյի մը չափ արժէք չպիտի ունենաս անոր աչքին, և առանց քեզ հարցունելու ուզածը պիտի ընէ :

—Դուն անհոգ եղիր, ես ընելիքս գիտեմ. եթէ ծայրայեղութեան մղեն, պիտի տեսնան թէ ո՛վ է դիմացինին :

—Շատ աղէկ, բայց լաւ է չի թողուլ որ գործը ծայրայեղութեան մղեն :

—Օ՛հ, ահա պարի նախերգանք մը. այս անգամ վախ մըն է, զոր երբեք չեմ սիրեր :

—Մի խաղար :

—Կարգը տիկին Պուլաուինն է. խոշոր պարտ կնիկ մըն է այն. կամ ծրար մը զոր չեմ կրնար պարտկել երկու թեւերուս մէջ :

—Մի խաղար. ըսէ որ խելքդ կը գառնայ :

—Բայց Սէզաուին գիտէ որ վախ աղէկ կը խաղամ. իրեն հետ խաղացած եմ, ահա տիկին թիկնապահը կուգայ իմաց տալու :

Ա՛հ, այո, երեք էրիկ հինգուցած այրի տիկինն է, զգուշացիր :

Տիկին Ֆլամպաու արդարեւ քովերնին եկաւ ու ըսաւ փեսին :

—Է՛հ, չէ՛ք լսեր, վախ կը խաղացուի, այս անգամ տիկին Պուլաուը պիտի հրամցունէք ի

— 83 —

պար. Սէզաուին անանկ ըլլաւ. օ՛ն, չուտ ըրէք, արդէն շատեր խաղացին չմնցան. . . օ՛ն, քալեցէք :

Ֆրէտէրիկ իր բարեկամին ականջն իվար ըսաւ :

—Մի երթար :

Ատուֆ քիշ մը վարանեցաւ. ապա մրմուռաց :

—Իրաւ որ շատ յոգնած եմ, և տիկին

Պուլաու շատ գէշ վախ կը խաղայ :

—Ի՛նչ օգուտ, պիտի համակերպիք, յաւ վախ գիտցողի մը հետ կին մը կրնայ երթալ :

—Ոչ, երբ կին մը ականջ չունի, խօսք չի հասկնար, իր պարընկերը զինքը բնաւ չի կըրնար կարաւառել :

—Բայց չուտ ըրէք, պարոն Բանդալոն, ձեր կնկան կամքը այդպէս է :

—Ձէ՛, այս անգամ չի պիտի խաղամ :

—Ա՛հ, ասիկայ սիրուն բան չէ, կնահաճոյ բան չէ. ձեր կինը պիտի կատղի :

—Օ՛, չեմ կարծեր. որ կինս ասանկ պղտիկ բանի մը համար երեսը թթուեցնէ :

Տիկին Ֆլամպաու հեռացաւ դժգոհ դէմքով, և գնաց համար տալ Սէզաուինի իր էրկան որոշման վրայ : Նոր հարսը չի կրցաւ ըմբռնել թէ էրիկը ինչպէս կրնայ մերժել իր կամքըն, ուստի ըսաւ առ Ֆուլեադ որ իր մօտը կը գտնուէր :